

Tähis	JKL-165
Viide	
Versioon	01

kinnitas	(allkirjastatud digitaalselt)	Urmas Siigur	Juhatuse esimees	26.04.2016
koostas		Peeter Padrik Kersti Kallak Piret Laidre Tiina Kahre	Onkoloog Onkoloog Pediaater Pediaater	26.04.2016
	allkiri	ees- ja perekonnanimi	Ametikoht	kuupäev

PÄRILIKU RINNA- JA MUNASARJAVÄHI KÄSITLUSJUHEND

EESMÄRK

Käesoleva juhendi eesmärgiks on tagada ühtne ja nõuetele vastav päriliku rinna- ja munasarjavähi diagnostika ja ravi.

KEHTIVUS

Käesolev juhend kehtib SA Tartu Ülikooli Kliinikumi pahaloomuliste kasvajate käsitlesega kokkupuutuvates struktuuriüksustes.

VASTUTUS

Juhendi rakendamise eest vastutavad kliinikute juhatajad ja struktuuriüksuste ravijuhid. Vahetu vastutus korrektse haiguse käsitlese eest on raviarstil.

TEGEVUSKIRJELDUS

1. DIAGNOSTIKA

Geneetiline testimine päriliku rinna- ja munasarjavähi kõrge riskiga seotud geenimutatsioonide suhtes on näidustatud järgmistel juhtudel:

1.1. Terved kõrge perekondliku riskiga:

- 1.1.1. Suguvõsas on teada pärilik rinna- ja munasarjavähki tekitav geenimutatsioon;
- 1.1.2. Suguvõsas on ühel isikul olnud ≥ 2 primaarset rinnavähki (haigestumine olenemata vanusest);
- 1.1.3. Suguvõsas on ≥ 2 isikul olnud primaarne rinnavähk (samas perekonnas);
- 1.1.4. Suguvõsas diagnoositud ≥ 1 isikul invasiivne munasarjavähk (k.a munajuha- ja primaarne peritoneaalne kasvaja);
- 1.1.5. 1. või 2. astme sugulasel diagnoositud rinnavähk ≤ 45 -aastaselt;
- 1.1.6. Patsiendil ja/või suguvõsas on esinenud ≥ 3 juhtu järgnevat (eriti noores eas haigestumine): pankreasevähk, eesnäärmevähk (Gleason ≥ 7), sarkoom, neerupealise vähk, ajuvähk, endomeetriumi vähk, kilpnäärmevähk, neeruvähk, dermatoloogiline manifestatsioon ja/või makroentsefaalia; hamartomatoossed polüübid seedetraktis, difuusne maovähk;
- 1.1.7. Suguvõsas mehel rinnavähk.

1.2. Esmased rinna- ja/või munasarjavähi diagnoosiga haiged:

- 1.2.1. Perekonnas on teada pärilik rinna- ja munasarjavähki tekitav geenimutatsioon;
- 1.2.2. Rinnavähk noores eas (≤ 50 -aastane diagnoosimisel);

Tähis	JKL-165
Viide	
Versioon	01

- 1.2.3. Kolmik-negatiivne rinnavähk ≤ 60 -aastaselt;
- 1.2.4. Diagnoositud rinnavähk mõlemas rinnas või mitu erineva histoloogiaga tuumorit samas rinnas;
- 1.2.5. Rinnavähki haigestumine olenemata vanusest + 1 järgnevast:
  - a) $1 \geq$ sugulasel rinnavähk ≤ 50 -aastaselt;
  - b) $1 \geq$ sugulasel olenemata vanusest diagnoositud invasiivne munasarjavähk;
  - c) $2 \geq$ sugulasel on diagnoositud olenemata vanusest rinna- ja/või pankreasevähk;
- 1.2.6. Populatsioonis kõrgem haigestumiskõrge (nt Ida-Euroopa päritolu juudi rahvus).
- 1.2.7. Patsiendil ja/või suguvõsas on esinenud $3 \geq$ juhtu järgnevast (eriti noores eas haigestumine): pankreasevähk, eesnäärmevähk (Gleason ≥ 7), sarkoom, neerupealise vähk, ajuvähk, endomeetriumi vähk, kilpnäärmevähk, neeruvähk, dermatoloogiline manifestatsioon ja/või makroentsefaalia; hamartomatoossed polüübid seedetraktis, difuusne maovähk;
- 1.2.8. Diagnoositud invasiivne munasarjavähk (k.a munajuha- ja primaarne peritoneaalne kasvaja);
- 1.2.9. Mehel rinnavähk.

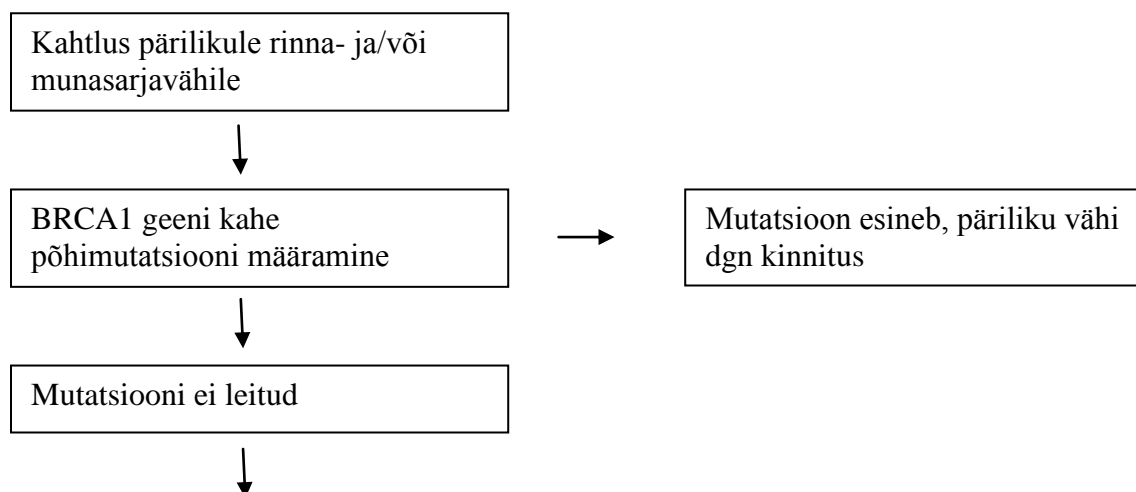
Individaalse vähiriski hindamine hõlmab perekonna anamneesi kogumist 1., 2. ja 3. astme sugulaselt

Ühe või rohkema kriteeriumi esinemisel on vajalik geenitestide teostamine või geneetiku konsultatsioonile suunamine.

BOADICEA mudel: <http://ccge.medschl.cam.ac.uk/boadicea/advice-for-the-public/>

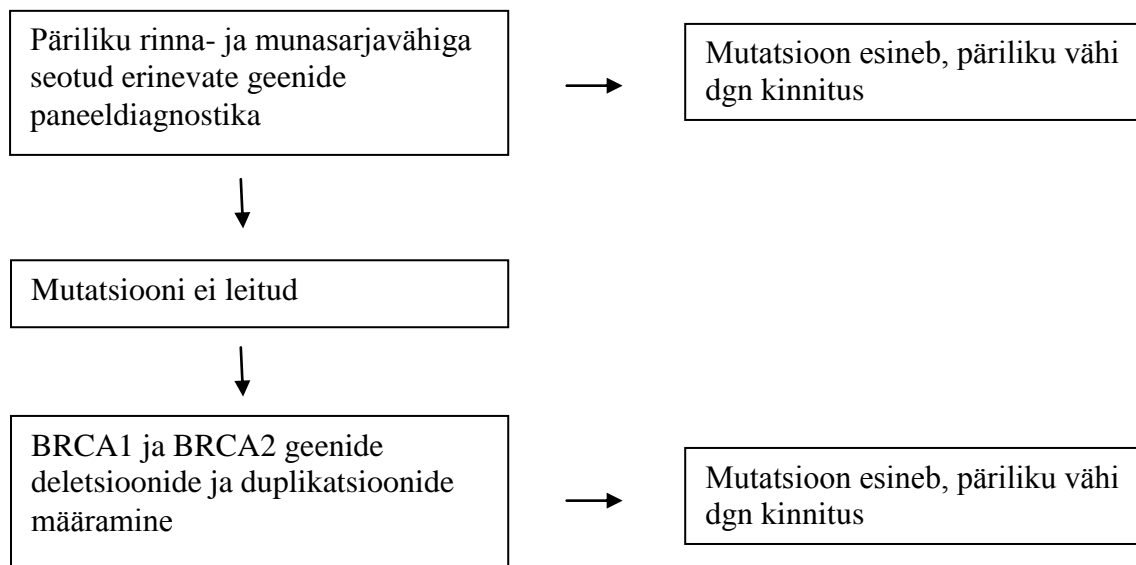
1.3. Mutatsiooni määramise võimalused (teostamise järjekorras)

- 1) Pärilik rinna- ja munasarjavähk – BRCA1 geeni 2 põhimutatsiooni (*5382insC* ehk *p.Gln1756Profs74X* ja *4154delA* ehk *p.Glu1345Glufs21X*).
- 2) Pärilik rinna- ja munasarjavähk – BRCA1, BRCA2, PTEN, STK11, CDH1, CHEK2, BRIP1, PALB2, NF1, TP53 jt seotud geenide kodeerivate alade mutatsioonid, paneeldiagnostika (sekveneerimine).
- 3) Pärilik rinna- ja munasarjavähk – BRCA1 geeni eksonite deletsioonid, duplikatsioonid.
- 4) Pärilik rinna- ja munasarjavähk – BRCA2 geeni eksonite deletsioonid ja duplikatsioonid.

Tähis	JKL-165
Viide	
Versioon	01

Joonis 1. Päriliku rinna- ja munasarjavähi geeniuuringute algoritm

2. RAVI JA JÄLGIMINE

2.1. Üldised ravi põhimõtted on toodud sporaadilise rinnavähi ja munasarjavähi ravijuhises. Käsitluse iseärasused sõltuvalt geenimutatsioonide tüübist.

2.2. Pärilik rinna- ja munasarjavähi sündroom - BRCA1, BRCA2 mutatsioonid

2.2.1. Kõrge risk rinna- ja munasarjavähi tekkeks, meestel risk eesnäärmevähi ja rinnavähi tekkeks.

2.2.2. Patsiendiga arutada individualiseeritud otsused:

- Profülaktiline bilateraalne mastektoomia, kontralateraalne mastektoomia (võimalus rindade koheseks rekonstruktsiooniks).
- Bilateraalne salpingo-ooforektoomia (>35 aastased, kes ei planeeri enam lapsi) - eelistatult. Kui bilateraalne salpingo-ooforektoomia ei ole võimalik, siis 2 korda aastas bimanuaalne läbivaatus, transvaginaalne UH-uuring, onkomarkerite CA125 ja H4 määramine (alustada 30 – 35 aastaselt).
- Kempreventsioon tamoksifeeni või aromataasi inhibiitoritega.

2.2.3. BRCA mutatsiooniga rinnavähk on prediktiivselt kemosensitiivne haigus, toimivad DNA kahjustust tekitavad preparaadid (plaatina sisaldavad raviskeemid). Olapariib (*pole Eesti Haigekassa poolt finantseeritud*) on näidutatud säilitusravina patsientidele, kellel esineb plaatinatundlik retsidiveerunud BRCA mutatsiooniga (idurakuline või somaatiline) kõrgelt diferentseerunud seroosne epiteliaalne munasarja-, munajuha- või primaarne peritoneaalvähk ja kellel esineb ravivastus (täielik või osaline vastus) plaatinapõhisele keemiaravile.

2.2.4. Jälgimine

- Rindade enesekontroll 1 kord kuus;
- Arstil kliiniline rindade uurimine 2 korda aastas;
- 1 kord aastas mammogramm (alates 30-aastaselt), 1 kord aastas MRT rindadest (alates 25-aastaselt);

Tähis	JKL-165
Viide	
Versioon	01

- d) 2 korda aastas günekoloogiline läbivaatus, transvaginaalne UH-uuring, onkomarkerite CA125 ja H4 määramine (alustada 30–35 aastaselt);
- e) BRCA2 mutatsiooniga meestel alates 40-aastaselt eesnäärmevähi skriining ja kliiniline rindade kontroll kord aastas alates 35-eluastast. BRCA1 mutatsiooniga meestele võib süvendatud jälgimist kaaluda eesnäärmevähi suhtes (arvestada pereanamneesi).

2.3. Li-Fraumeni sündroom - TP53 mutatsioon

- 2.3.1. Kõrge risk noores eas rinnavähi tekkeks, teistest kasvajatest võib esineda sarkoom lapseas, ajuvähk, adrenokortikaalsed kasvajad.
- 2.3.2. Profülaktiline bilateraalne mastektoomia, kontralateraalne mastektoomia (võimalus rindade koheseks rekonstruktsiooniks).
- 2.3.3. Jälgimine
  - a) Rindade enesekontroll 1 kord kuus;
  - b) Arstil kliiniline rindade uurimine 2 korda aastas;
  - c) 1 kord aastas mammogramm (alates 30-aastaselt), 1 kord aastas MRT rindadest (alates 25-aastaselt);
  - d) 1 kord aastas üldine arstlik läbivaatus ja kogu keha MRI (muude paikmete kasvajate välistamiseks);
  - e) Koloskoopia 2-5 aastase intervalliga (alustada 25. aastaselt);
  - f) Nahalesioonide jälgimine 1 kord aastas.

2.4. Cowdeni sündroom – PTEN mutatsioon

- 2.4.1. Kõrgenenud risk rinnavähiks, teistest kasvajatest risk kilpnäärme- ja endomeetriumi vähi tekkeks.
- 2.4.2. Profülaktiline bilateraalne mastektoomia, kontralateraalne mastektoomia (võimalus rindade koheseks rekonstruktsiooniks). Kaaluda hüsterektoomiat.
- 2.4.3. Jälgimine
  - a) Rindade enesekontroll 1 kord kuus;
  - b) Arstil kliiniline rindade uurimine 2 korda aastas;
  - c) 1 kord aastas mammogramm (alates 30.aastaselt), 1 kord aastas MRT rindadest (alates 25 aastaselt);
  - d) 1 kord aastas transvaginaalne UH-uuring, endomeetriumi biopsiad (alustada 30 – 35 aastaselt);
  - e) Kilpnäärmest 1 kord aastas ultraheli;
  - f) Koloskoopia 5-aastase intervalliga (alustada 35. aastaselt);
  - g) Ultraheli neerudest 1-2 aastase intervalliga (alustada 40.aastaselt).

2.5. Peutz-Jeghersi sündroom – STK11 mutatsioon

Kõrgenenud risk rinna- ja munasarjavähi tekkeks, kolorektaalsed kasvajad.

2.6. Pärilik diffuusse maovähi sündroom – CDH1 mutatsioon

Kõrgenenud risk lobulaarseks rinnavähiks.

2.7. PALB2, CHEK2, NBN mutatsioon

Risk rinnavähi tekkeks.

Tähis	JKL-165
Viide	
Versioon	01

- 2.8. Päriliku vähi korral on patsiendile näidustatud geneetiku konsultatsioon ja edasine jälgimine onkoloogi juures; soovitatav lähisugulaste geneetiline konsultatsioon ja testimine.**
- 2.9. Juhul kui geeniuuringute tulemusel tuvastati haiguspõhjuslik mutatsioon mõnes päriliku vähisündroomiga seotud geenis, on soovitatud geneetiku konsultatsioon.**

VIITED

Hematoloogia-onkoloogia kliiniku rinnavähi ravijuhis JHO-67

Hematoloogia-onkoloogia kliiniku munasarjavähi ravijuhis JHO-76

NCCN Guidelines: Genetic/Familial High-Risk Assessment Breast and Ovarian; Breast Cancer Risk Reducion. http://www.nccn.org/professionals/physician_gls/f_guidelines.asp

BRCA in Breast Cancer: ESMO Clinical Practice Guidelines.

<http://www.esmo.org/Guidelines/Breast-Cancer/BRCA-in-Breast-Cancer>